

การบริหารจัดการโรคใบหงิกเหลืองของพริก

Pest Management for Yellow Leaf Curl Disease on Chili

วันเพ็ญ ศรีทองชัย   อำนวย อรรถจักร   อุดม คำชา   สมพงษ์ สุขเขตต์
 กลุ่มงานไวรัสวิทยา   กลุ่มวิจัยโรคพืช   สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

บทคัดย่อ

การทดลองพบว่าพืชอาศัยของโรคใบหงิกเหลืองพริก ได้แก่ กระจับเขียว มะเขือเทศ พักทอง มะเขือยาว cv. Pink Diana, Bonne และ ยาสูบใบเล็ก แต่ไวรัสไม่ถ่ายทอดไปยังแตงกวาบางพันธุ์ วัชพืชที่อยู่รอบแปลงปลูกพริก ได้แก่ สาบแร้งสาบกา ชี้อาขาว และเขี้ยวไขก่า เป็นพืชอาศัยของไวรัสใบหงิกเหลืองพริก จากการทดสอบความต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองของสายพันธุ์/พันธุ์พริก พบว่า พริกหัวเรือ # 13 , 25 พริกพันธุ์ยอดสน ศก 110, 175 และพริกชี้หนูเลย ต้านทานต่อโรคได้ดีกว่า พริกหัวสีท่น พริกจินดา และ พริกชี้หนู # 5 และวางแผนทดสอบความต้านทานของพริกพันธุ์ที่มี แนวโน้มทนทาน/ต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองในสภาพแปลงในปี 2551-2553 ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ใช้พริกจำนวน 10 สายพันธุ์/พันธุ์ วางแผนการทดลองแบบ Randomized complete block design (RCP) มีการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยใช้สารเคมีที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้ โดยมีพริกชี้หนู กาญจนบุรี ซึ่งค่อนข้างอ่อนแอต่อโรคนี้นี้เป็นพันธุ์เปรียบเทียบ ในปี 2551 เริ่มประเมินการเข้าทำลายของ โรคโดยเริ่มพบต้นพริกแสดงอาการใบหงิกเหลืองบริเวณรอบนอกของแปลงปลูกใน 1 เดือนหลังย้ายปลูก ความรุนแรงของโรคเพิ่มขึ้นในเดือนที่ 2-5 และในเดือนที่ 6 พบว่าทุกสายพันธุ์เป็นโรคในระดับ 4 คือ แสดงอาการของโรค 100 % และต้นแคระแกร็น ผลการประเมินความรุนแรงของโรคในเดือนที่ 5 พบว่า สายพันธุ์พริกที่มีแนวโน้มทนทานต่อโรค คือ CV 3-14, CV 7-5, หัวเรือเบอร์ 13 และ พริกชี้หนู เลย ศก. 40-2 สายพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรค คือ ยอดสน ศก. 119-1, ศก 165-1, จินดา ศก. 24 และ พริกชี้หนูกาญจนบุรี เบอร์ 5 สำหรับพันธุ์ จินดา ศก. 24 ให้ผลผลิตสูง แม้จะอ่อนแอต่อโรค แต่ในปี 2552 ไม่พบการระบาดของโรคนี้นี้ในช่วง 2 เดือนหลังย้ายปลูก แต่เริ่มพบการระบาดของโรคใบหงิก เหลืองในเดือนที่ 3 บนพันธุ์หัวเรือ # 13 และ จินดา ศก. 19-1 น้อยมาก ไม่ถึง 1% แต่กลับพบการ ระบาดอย่างรุนแรงของโรคจุดวงแหวนที่เกิดจากทอสปอไวรัส (Tospovirus) บนพริกทุกพันธุ์ที่ปลูก ทดสอบ โดยพริกแสดงอาการจุดวงแหวนสีเขียวอ่อนบนใบ ซึ่งโรคนี้นี้ระบาดโดยมีเพลี้ยไฟเป็นพาหะนำ โรค และมีพืชอาศัยกว้าง แต่อัตราการเกิดโรคที่เกิดจากทอสปอไวรัสบนพริกทุกพันธุ์ไม่มีความแตกต่าง กันทางสถิติ และพันธุ์ที่ให้ผลผลิตทั้งน้ำหนักสดและน้ำหนักแห้งสูงสุด ได้แก่ พันธุ์จินดา ศก. 24, พันธุ์ จินดา ศก. 19-1 และ พันธุ์ CV 7-5 สำหรับปี 2553 พบการระบาดของโรคใบหงิกเหลืองประปรายใน พริกทุกพันธุ์ และพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง คือพันธุ์ CV 7-5

คำนำ

โรคใบหงิกเหลืองของพริกที่เกิดจากไวรัส สังเกตพบในประเทศไทยมานานแล้ว เดิมเข้าใจว่าเกิดจากแมลงจำพวกเพลี้ยไฟ ไรขาว และเพลี้ยอ่อนเท่านั้น แต่จากการสำรวจโรคไวรัสของพริกในปี พ.ศ. 2534 (เครือพันธ์ และ นวลจันทร์, 2534) และตรวจหาไวรัสจำนวน 8 ชนิด โดยวิธี enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) กลับไม่พบไวรัสเหล่านั้น ในตัวอย่างโรคที่แสดงอาการใบต่างชนิดหรือหย่อมโปร่งแสงระหว่างเส้นใบ เส้นใบเหลือง ใบเล็ก โค้งงอ หดยับบิดเบี้ยว ยอดเป็นกระจุกและต้นแคระแกร็น ซึ่งอาการของโรคดังกล่าวพบในทุกแหล่งปลูกแทบทุกแห่งในอัตรา 10-100 เปอร์เซ็นต์ จากการตรวจเอกสารพบว่า มีโรคใบหงิกของพริกแพร่ระบาดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก เช่น ในประเทศอินเดีย (Mishra *et al.*, 1963) และศรีลังกา (Sugiura *et al.*, 1975) โดยเฉพาะในหลายท้องที่ของอินเดียตอนเหนือ โรคนี้ทำให้ผลผลิตเสียหายถึง 80 % อาการของโรคนี้ ได้แก่ ต้นแคระแกร็น ใบหงิกยับม้วนงอและต่างเขียวอ่อนหรือเหลือง ใบแก่มีลักษณะเหมือนหนังและเปราะฉีกขาดง่าย โรคใบหงิกเหลืองพบระบาดในแหล่งปลูกพริกทั่วไปของประเทศ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดกาฬสินธุ์ สกลนคร ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ซึ่งทำความเสียหายต่อการปลูกพริกอย่างรุนแรงถ้าเชื้อเข้าทำลายในระยะกล้า โดยพริกแสดงอาการใบต่างหงิกเหลือง ต้นแคระแกร็น และผลผลิตลดลงถึง 80% โรคนี้เกิดจากไวรัสใบหงิกเหลืองพริก (Pepper yellow leaf curl virus, PeYLCV) มีอนุภาคเป็นรูปทรงกลม อยู่ติดกันเป็นคู่ๆ ขนาดประมาณ 18 x 30 นาโนเมตร จัดอยู่ในสกุลบีโกโมไวรัส (*Begomovirus*) (เครือพันธ์ และ วันเพ็ญ, 2545)

ในปัจจุบันพริกที่นิยมปลูกเป็นการค้าในประเทศไทย ค่อนข้างอ่อนแอต่อไวรัสใบหงิกเหลือง โดยเฉพาะพริกที่ปลูกในฤดูหนาว ฉะนั้นควรมีการคัดเลือกสายพันธุ์/พันธุ์พริกที่มีแนวโน้มทนทานหรือต้านทานต่อไวรัส เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการปรับปรุงพันธุ์พริกให้ต้านทานต่อโรคนี้ ในการบริหารจัดการโรคให้มีประสิทธิภาพสูง จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของพืชอาศัยทั้งที่เป็นพืชเศรษฐกิจและวัชพืชของโรคนี้ ซึ่งเป็นแหล่งสะสมของไวรัสและแมลงพาหะ และถ้าได้สายพันธุ์/พันธุ์พริกที่มีแนวโน้มว่าทนทานหรือต้านทาน จะยิ่งช่วยให้อัตราการแพร่ระบาดในแปลงปลูกลดลงอย่างมาก และทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. แมลงหี่ขาวที่ปลอดไวรัส
2. ต้นมะเขือสำหรับเลี้ยงแมลงหี่ขาว
3. กรงเลี้ยงแมลง
4. พริกสายพันธุ์/พันธุ์ต่างๆจากศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และพิจิตร
5. อุปกรณ์ในการถ่ายทอดไวรัสโดยแมลงหี่ขาว

6. อุปกรณ์และสารเคมีในการตรวจสอบเชื้อ โดยวิธีทางเซรุ่มวิทยา
7. แปลงปลุกพริก ที่ ศวส. ศรีสะเกษ
8. ปุ๋ยและสารกำจัดศัตรูพืช
9. อุปกรณ์ในการเก็บผลพริก

วิธีการ

1. ศึกษาพืชอาศัยในพืชผักและพืชไร่ตระกูลต่างๆ โดยใช้แมลงหิวข้าวในการถ่ายทอดโรค รวมทั้งตรวจหาเชื้อสาเหตุของวัชพืชที่แสดงอาการใบหงิกเหลืองจากแปลงปลุกพริกในแหล่งปลูกต่างๆ

เพาะเมล็ด พืชตระกูลแตง และ พืชตระกูลถั่ว หลังจากแตกใบจริงคู่แรก นำมาทดสอบความต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองพริก (ไอโซเลทศรีสะเกษ) โดยให้แมลงหิวข้าวรับเชื้อและถ่ายทอดเชื้อมานาน 48 ชั่วโมง จำนวน 40 ตัว/ต้น 20 ต้น/พันธุ์ ถ้าต้นใดไม่แสดงอาการของโรค นำมาตรวจสอบด้วยวิธี ELISA กับโมโนโคลนอลแอนติบอดี M1

เก็บตัวอย่างวัชพืชชนิดต่างๆทั้งในและรอบแปลงปลุกพริกในแหล่งปลูกพริก จากนั้นนำมาตรวจสอบโดยเทคนิค ELISA (enzyme-linked immunosorbent assay) กับโมโนโคลนอลแอนติบอดี (Mab) ของเจมินีไวรัส 2 ชนิด ได้แก่ M1 (ทำปฏิกิริยาเฉพาะกับไวรัสใบหงิกเหลืองของมะเขือเทศ, TYLCV) และ D2 (ทำปฏิกิริยากับเจมินีไวรัสทุกชนิด) ขั้นตอนการตรวจสอบไวรัสโดยวิธี ELISA มีดังนี้

1. เคลือบเพลท (microplate, Nunc) ด้วยโพลีคลอนอลแอนติบอดีของ pumpkin yellow leaf puckering virus (PYLPV) อัตรา 1:5,000 ใน 0.05 M carbonate buffer pH 9.6 หลุมละ 100 ไมโครลิตร บ่มที่ 37°C นาน 2 ชั่วโมง
2. ล้างเพลทด้วย washing buffer (phosphate buffer saline, PBS + 0.05% Tween 20) 4 ครั้งๆละ 3 นาที
3. หยอด 2% BSA (Albumin, Bovine Fraction V) ใน washing buffer หลุมละ 100 ไมโครลิตร บ่มที่ 37°C นาน 1 ชั่วโมง
4. ล้างเพลทด้วย washing buffer 4 ครั้งๆละ 3 นาที
5. หยอดน้ำคั้นพืชที่ต้องการตรวจสอบ (บดใบพืช 1 กรัมใน 2.5 มิลลิลิตรของ 0.05 M Tris-HCl, 0.06 M sodium sulphite, pH 8.5 ปั่นที่ 10,000 rpm นาน 5 นาที เก็บน้ำใส) หลุมละ 100 ไมโครลิตร บ่มที่ 37°C นาน 1 ชั่วโมง
6. ล้างเพลทด้วย washing buffer 4 ครั้งๆละ 3 นาที
7. หยอดโมโนโคลนอลแอนติบอดี (M1 & D2) อัตรา 1: 200 ใน 0.5% BSA หลุมละ 100 ไมโครลิตร บ่มที่ 37°C นาน 1 ชั่วโมง

8. ล้างเพลทด้วย washing buffer 4 ครั้งๆละ 3 นาที
9. หยอด goat anti-mouse conjugate alkaline phosphatase อัตรา 1:2,000 ใน 0.05% BSA หลุมละ 100 ไมโครลิตร บ่มที่ 37°C นาน 1 ชั่วโมง
10. ล้างเพลทด้วย washing buffer 4 ครั้งๆละ 3 นาที
11. หยอด substrate (p-nitrophenyl phosphate) ใน diethanolamine buffer อัตรา 0.5 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร อ่านผลด้วยเครื่องอ่าน ELISA ที่ 405 nm

2. ทดสอบความต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองของพริกพันธุ์/สายพันธุ์ต่างๆ โดยใช้แมลงหิวข้าวในการถ่ายทอดโรคในเรือนทดลอง

เพาะเมล็ดพริกพันธุ์ต่างๆ ที่นิตยปลูกเป็นการค้า หลังจากนั้นประมาณ 40 วัน นำมาทดสอบความต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลือง โดยให้แมลงหิวข้าวรับเชื้อและถ่ายทอดเชื่อนาน 48 ชั่วโมง จำนวน 40 ตัว/ต้น 20 ต้น/พันธุ์ ถ้าต้นใดไม่แสดงอาการของโรค นำมาตรวจสอบด้วยวิธี ELISA กับ โมโนโคลนอลแอนติบอดี M1

3. การทดสอบเปรียบเทียบพริกสายพันธุ์ต่างๆในแปลงปลูก

ดำเนินการทดลอง ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ตั้งแต่ ปี 2551-2553 โดยวางแผนการทดลองแบบ Randomized complete block design (RCB) มี 10 กรรมวิธี 3 ซ้ำ

กรรมวิธีที่ 1	CV 3-14
กรรมวิธีที่ 2	CV 7-5
กรรมวิธีที่ 3	หัวเรือเบอร์ 13
กรรมวิธีที่ 4	หัวเรือเบอร์ 25
กรรมวิธีที่ 5	ยอดสน ศก. 165-1
กรรมวิธีที่ 6	ยอดสน ศก. 119-1
กรรมวิธีที่ 7	จินดา ศก. 19-1
กรรมวิธีที่ 8	จินดา ศก. 24
กรรมวิธีที่ 9	พริกขี้หนูเลย ศก. 40-2
กรรมวิธีที่ 10	พริกขี้หนูกาญจนบุรี เบอร์ 5

3.1 การเตรียมแปลง

แบ่งเป็นแปลงย่อยขนาด 2 x 6 ตารางเมตร จำนวนทั้งหมด 30 (10 x 3) แปลง ระยะระหว่างแปลง 0.5 เมตร ระยะระหว่างซ้ำ 1 เมตร ใช้ระยะปลูก 1 x 0.75 เมตร

(แถว x ต้น) จำนวนต้นกล้า 16 ต้นต่อแปลงย่อย ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ ต่อครั้ง (375 กรัม/แปลง/ครั้ง) โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 ใส่รองก้นหลุม พร้อมปุ๋ยคอก 1,500 กิโลกรัม/ไร่

ครั้งที่ 2 ใส่เมื่อเริ่มออกดอกหรือหลังย้ายปลูก 20 วัน

3.2 การเพาะกล้าและการดูแลรักษา

ได้เริ่มทำการเพาะกล้าพริก ระหว่างเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม และทำการปลูกลงแปลงเมื่อ ต้นกล้ามีอายุได้ประมาณ 20 วัน ทำการใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1 ช้อนชา/หลุม ทำการตัด แต่งกิ่งล่างให้ทรงพุ่มห่างจากพื้นประมาณ 10 เซนติเมตร หลังจากนั้น 1 เดือนทำการตัดแต่งทรงพุ่ม มีการพ่นยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยใช้พอสซ์ อัตรา 20 CC/น้ำ 20 ลิตร ผสมกับแมนโคเซฟ อัตรา 80 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ผสมสารจับใบ เอพิทอล อัตรา 20 CC/น้ำ 20 ลิตร และพ่นสาร กำจัดแมลงทุก 2 สัปดาห์ และโดยรอบแปลงปลูกมีต้นพริกที่แสดงอาการใบหงิกเหลือง เพื่อใช้เป็นแหล่ง ของเชื้อในการแพร่ระบาดเข้าไปในแปลงปลูก

3.3 การประเมินอัตราการเข้าทำลายของไวรัสสาเหตุโรคใบหงิกเหลือง

ตรวจนับและให้คะแนนระดับความรุนแรงของโรคใบหงิกเหลืองจำนวน 12 ต้น/treatment โดยกำหนดอัตราความรุนแรงของโรคเป็น 5 ระดับ (0 = ไม่แสดงอาการของโรค, 1 = แสดงอาการ ของโรค 20 % , 2 = แสดงอาการของโรค 21-50 % , 3 = แสดงอาการของโรค 51-75 % และ 4 = แสดงอาการของโรค 100 % และต้นแคระแกร็น) ทุกเดือนหลังย้ายปลูก เก็บต้นที่แสดงอาการไม่ ชัดเจน มาตรวจสอบอีกครั้งในห้องปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบไวรัสด้วยวิธี ELISA ดังแสดง ใน ข้อ 1

4. เก็บเกี่ยวผลผลิต

ทำการเก็บผลผลิตพริกของทุกกรรมวิธี จำนวน 4 ครั้ง ตากแดด และเก็บเมล็ด เพื่อนำมาปลูก ทดสอบความต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองอีกครั้งในโรงเรือนทดลอง ซึ่งถ่ายทอดไวรัสโดยใช้แมลงหี ขาวเป็นพาหะ

เวลาและสถานที่	ระยะเวลา	ตุลาคม 2549 - กันยายน 2553
	สถานที่	กลุ่มงานไวรัสวิทยา กลุ่มวิจัยโรคพืช
		สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร
		ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

1. ศึกษาพืชอาศัยในพืชผักและพืชไร่ตระกูลต่างๆ โดยใช้แมลงหิวข้าวในการถ่ายทอดโรค รวมทั้งตรวจหาเชื้อสาเหตุของวัชพืชที่แสดงอาการใบหงิกเหลืองจากแปลงปลูกพริกในแหล่งปลูกต่างๆ

จากการทดลองพบว่าพืชอาศัยของโรคใบหงิกเหลืองพริก ได้แก่ กระเจี๊ยบเขียว มะเขือเทศ ฟักทอง มะเขือยาว cv. Pink Diana, Bonne และ ยาสูบใบเล็ก แต่ไวรัสไม่ถ่ายทอดไปยังแตงกวา (ตารางที่ 1)

ผลการตรวจสอบวัชพืชโดยวิธี ELISA พบว่า สาบแร้งสาบกา ชี้อาขาว และเขี้ยวไคกา เป็นพืชอาศัยของไวรัสใบหงิกเหลืองพริก

ตารางที่ 1 . ชนิดของพืชอาศัยของโรคใบหงิกเหลืองพริก โดยใช้แมลงหิวข้าวเป็นพาหะ

พืชทดสอบ	ลักษณะอาการของโรค
- <i>Abelmoschus esculentus</i>	
cv. Pichit 03	CS , VY
Spring Pearl	CS
- <i>Capsicum annum</i>	
cv. Chinda	LC, CK, YM
Huay Sithon	LC, GN, YM
Huareua	YM, LC
Superhot	LC, Mo
- <i>Cucumis sativus</i>	
cv. Pichit	CS
Plollek	-
- <i>Cucurbita moschata</i>	
cv. Rough skin	CS
Atsanee	-
- <i>Lycopersicon esculentum</i>	
T1	GN, YM, LC, LL
T2	YM, LC, LL
Sidatip II	YM, LC
- <i>Solanum melongena</i>	
Pink Diana	CS
Bonne	CS
Machiaw	CS

CK = Crinkle leaf (ใบเป็นคลื่น)	CS = Chlorotic spot (จุดเหลือง)
GN = Green netting (เส้นใบสานเป็นร่างแห สีเขียวอ่อน)	LC = Leaf curl (ใบม้วนงอ)
LL = Little leaf (ขนาดใบเล็กลง)	Mo = Mottle (ต่างไม่ชัดเจน)
M = Mosaic (ต่างชัดเจน)	VB = Vein banding (แถบสีเขียวตามเส้นใบ)
VY = Vein yellowing (เส้นใบเหลือง)	YM = Yellow mosaic (ใบต่างเหลือง)

2. ทดสอบความต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองของพริกพันธุ์/สายพันธุ์ต่างๆ โดยใช้แมลงหิวขาวในการถ่ายทอดโรคในเรือนทดลอง

จากการทดสอบ พบว่า พันธุ์ที่ค่อนข้างอ่อนแอต่อโรค คือ พันธุ์จินดา และ พันธุ์ห้วยสีทน พริกชี้หนู # 5 กาญจนบุรี และพันธุ์พันธุ์ซูปเปอร์ฮอทค่อนข้างอ่อนแอต่อไวรัส แต่พริกหนุ่ม พริกหัวเรือ (# 13 & # 25) ยอดสน (ศก. 9-4-1 & ศก. 175-1) และพริกชี้หนูเลย 95-1 ค่อนข้างต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองพริก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 .ปฏิกริยาของพริกพันธุ์ต่างๆต่อไวรัสใบหงิกเหลืองพริก

พันธุ์พริก	ลักษณะอาการของโรค (จำนวนต้นเป็นโรค/จำนวนต้นทั้งหมด)
พันธุ์จินดา	LC, CK, YM (16/20)
พันธุ์ห้วยสีทน	LC, GN, YM (19/20)
พันธุ์หัวเรือ	WM, LC (8/20)
พันธุ์ซูปเปอร์ฮอท	LC, Mo (14/19)
พริกหนุ่ม	LC (5/20)
พริกชี้หนู # 5 กาญจนบุรี	YM, LC, CK (18/20)
พริกหัวเรือ #13	YV (1/19)
พริกหัวเรือ # 25	YV, YSp (2/19)
ยอดสน ศก1-4-9 .	YM (2/13)
ยอดสน ศก1-175 .	YM (3/19)
2-ศก 1-4-19	YM, LC (1/20)
-1ศก 2-2-10	YM (2/11)
ชี้หนูเลย 1-95	YV (1/16)

CK = Crinkle leaf (ใบเป็นคลื่น)	CS = Chlorotic spot (จุดเหลือง)
GN = Green netting (เส้นใบสานเป็นร่างแห สีเขียวอ่อน)	LC = Leaf curl (ใบม้วนงอ)
LL = Little leaf (ขนาดใบเล็กลง)	Mo = Mottle (ต่างไม่ชัดเจน)
M = Mosaic (ต่างชัดเจน)	VB = Vein banding (แถบสีเขียวตามเส้นใบ)
VY = Vein yellowing (เส้นใบเหลือง)	YM = Yellow mosaic (ใบต่างเหลือง)

3. การทดสอบเปรียบเทียบพริกสายพันธุ์ต่างๆในแปลงปลูก

ในปี 2551 เริ่มพบต้นพริกแสดงอาการใบหงิกเหลืองบริเวณรอบนอกของแปลงปลูก ใน 1 เดือนหลังย้ายปลูก ความรุนแรงของโรคเพิ่มขึ้นในเดือนที่ 2-5 และในเดือนที่ 6 พบว่าทุกสายพันธุ์เป็นโรคในระดับ 4 สาเหตุที่มีการระบาดของโรคอย่างรวดเร็ว เนื่องจากอากาศช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ร้อนอบอ้าว ทำให้มีประชากรของแมลงหิวข้าวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วยมีต้นพริกเป็นโรคล้อมรอบแปลงพริก ทำให้เป็นแหล่งของเชื้อเป็นอย่างดี ผลการประเมินความรุนแรงของโรคในเดือนที่ 5 พบว่า สายพันธุ์พริกที่มีแนวโน้มทนทานต่อโรค คือ CV 3-14, CV 7-5, หัวเรือเบอร์ 13 และ พริกชี้หนูเลย ศก. 40-2 สายพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรค คือ ยอดสน ศก. 119-1, ศก 165-1, จินดา ศก. 24 และ พริกชี้หนูกาญจนบุรี เบอร์ 5 สำหรับพันธุ์ จินดา ศก. 24 ให้ผลผลิตสูง แม้จะอ่อนแอต่อโรค สาเหตุที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้น้อยกว่าปกติ เพราะมีการเข้าทำลายของแมลงวันผลไม้ในช่วงแตกช่อดอกจำนวนมาก ทำให้ผลพริกร่วงก่อนสุกแก่ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3. ระดับความรุนแรงของโรคใบหงิกเหลือง และผลผลิตของพริกสายพันธุ์/พันธุ์ต่างๆ ปลูกปี 2551

สายพันธุ์พริก	ระดับความรุนแรงของโรค ¹	ผลผลิต (กก.) ²
CV 3-14	1.8 b	12.7 a
CV 7-5	1.9 b	7.0 b
หัวเรือเบอร์ 13	2.0 b	8.7 b
หัวเรือเบอร์ 25	3.4 a	3.1 c
ยอดสน ศก1-119 .	2.5 a	2.5 c
ยอดสน ศก1-165 .	3.0a	1.6 d
จินดา ศก1-19 .	2.6 ab	2.8 c
จินดา ศก24 .	3.0 a	3.1 c
พริกชี้หนูเลย ศก2-40 .	1.5 c	6.0 b
พริกชี้หนูกาญจนบุรี เบอร์ 5	2.5 b	1.1 d

กำหนดอัตราความรุนแรงของโรคเป็น 5 ระดับ

0= ไม่แสดงอาการของโรค

1 = แสดงอาการของโรค 20 %

2 = แสดงอาการของโรค 50-21 %

3 = แสดงอาการของโรค 75-51 %

4 = แสดงอาการของโรค 100 % และต้นแคระแกร็น

¹ ระดับความรุนแรงของโรค ของเดือนที่ 5

² ผลผลิตรวมจากการเก็บเกี่ยว 4 ครั้ง

ในปี 2552 จากการตรวจเช็คการเข้าทำลายของโรคใบหงิกเหลืองในพริกสายพันธุ์ต่างๆ ที่ปลูกในแปลงทดลองของศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ไม่พบการระบาดของโรคนี้ในช่วง 2 เดือนหลังย้ายปลูก อาจเป็นเพราะว่า มีการพ่นสารกำจัดแมลงปากดูดอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ปริมาณแมลงหิวข้าว ซึ่งเป็นพาหะของโรคในแปลงพบน้อยมาก แต่เริ่มพบการระบาดของโรคใบหงิกเหลืองในเดือนที่ 3 บนพันธุ์หัวเรือ # 13 และ จินดา ศก1-19 . น้อยมาก ไม่ถึง 1% แต่กลับพบการระบาดอย่างรุนแรงของโรคจุดวงแหวนที่เกิดจากทอสโปไวรัส (Tospovirus) บนพริกทุกพันธุ์ที่ปลูกทดสอบ โดยพริกแสดงอาการจุดวงแหวนสีเขียวอ่อนบนใบ ซึ่งโรคนี้อันตรายโดยมีเพลี้ยไฟเป็นพาหะนำโรค และมีพืชอาศัยกว้าง เช่น พืชตระกูลแตง มะเขือเทศ และถั่วลิสง เป็นต้น (วิมล และคณะ, 2547) จึงได้ทำการตรวจนับและให้คะแนนระดับความรุนแรงของโรคเหมือนกับโรคใบหงิกเหลือง พบว่า โรคนี้เริ่มพบในเดือนที่ 3 หลังย้ายปลูก และระบาดรุนแรงขึ้นในเดือนที่ 6 (มิถุนายน) แต่อัตราการเกิดโรคที่เกิดจากทอสโปไวรัสบนพริกทุกพันธุ์ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ตารางที่ 4) และพันธุ์ที่ให้ผลผลิตทั้งน้ำหนักสดและน้ำหนักแห้งสูงสุด ได้แก่ พันธุ์จินดา ศก ,24 .พันธุ์จินดา ศก1-19 . และ พันธุ์ CV 7-5 (ตารางที่ 5) ในงานทดลองปี 2552 สรุปได้ว่า พันธุ์จินดา ศก 24 .หากได้รับการบริหารจัดการที่ถูกต้องสามารถให้ผลผลิตสูงและมีความทนทานต่อเชื้อทอสโปไวรัส ได้ดีกว่าพริกสายพันธุ์อื่นๆ แต่ในปี 2553 ปรากฏว่า อัตราการระบาดของโรคใบหงิกเหลืองบนพริกทั้ง 10 สายพันธุ์/พันธุ์ น้อยกว่า 1 % แม้แต่พันธุ์ พริกชี้หนูกาญจนบุรี # 5 ซึ่งอ่อนแอต่อโรคนี้ และพบโรคจุดวงแหวนที่เกิดจากทอสโปไวรัส (Tospovirus) น้อยกว่า 1% อาจเป็นเพราะว่า แปลงปลูกในปี 2553 ค่อนข้างอยู่ห่างจากแปลงปลูกพืชอื่น โดยเฉพาะแปลงพริก ทำให้ไม่มีแหล่งของเชื้อและไม่มีพืชอาศัยของไวรัสในบริเวณใกล้เคียง พันธุ์ CV 7-5 เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตเฉลี่ยทั้งน้ำหนักสดและน้ำหนักแห้งสูงกว่าพันธุ์อื่น (ตารางที่ 6) ในภาพรวมของปี 2552-2553 พันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง แม้จะมีโรคที่เกิดจากทอสโปไวรัสเข้าทำลาย คือ พันธุ์ CV 7-5

ตารางที่ 4 .อัตราการเข้าทำลายพริกของเชื้อทอสปอไวรัส ในแปลง (เดือนเมษายน-มิถุนายน 2552)

สายพันธุ์พริก	อัตราการเกิดโรคที่เกิดจากทอสปอไวรัส		
	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน
CV 3-14	0.843	1.833	2.960
CV 7-5	1.083	2.100	3.233
หัวเรือ #13	1.100	2.067	3.500
หัวเรือ #25	1.123	2.150	3.567
ยอดสน ศก1-119 .	1.190	1.957	3.273
ยอดสน ศก1-165 .	1.150	2.067	3.350
จินดา ศก1-19 .	0.983	2.010	3.190
จินดา ศก24 .	1.910	1.743	2.817
พริกขี้หนูเลย ศก2-40 .	0.843	1.910	3.160
พริกขี้หนูกาญจนบุรี # 5	1.183	2.050	3.220
F-Test	ns	ns	ns
CV (%)	18.2	13.7	9.08

กำหนดอัตราการเกิดโรค เป็น 5 ระดับ

0 = ไม่แสดงอาการของโรค

1 = แสดงอาการของโรค 20 %

2 = แสดงอาการของโรค 50-21 %

3 = แสดงอาการของโรค 75-51 %

4 = แสดงอาการของโรค 100 % และต้นแคระแกร็น

ตารางที่ 5 . ผลผลิตเฉลี่ยของน้ำหนักสด (กรัม) และน้ำหนักแห้ง (กรัม) ของพริกสายพันธุ์ต่างๆ
ในปี 2552

สายพันธุ์พริก	น้ำหนักสด (กรัม)	น้ำหนักแห้ง (กรัม)
CV 3-14	3,646.00 bc	784.13 cde
CV 7-5	4,663.00 ab	1,111.83 abc
หัวเรือเบอร์ 13	3,322.33 bc	803.07 b-e
หัวเรือเบอร์ 25	3,889.00 b	894.10 bcd
ยอดสน ศก1-119 .	1,885.67 cde	491.17 de
ยอดสน ศก1-165 .	2,757.67 bcd	704.60 cde
จินดา ศก1-19 .	4,382.00 ab	1,197.07 ab
จินดา ศก24 .	5,857.33 a	1,357.30 a
พริกขี้หนูเลย ศก2-40 .	398.33 e	99.43 f
พริกขี้หนูกาญจนบุรี #5	1,079.00 de	419.00 ef
F-Test	**	**
CV (%)	32.0	27.4

ตารางที่ 6. ผลผลิตเฉลี่ยของน้ำหนักสด (กรัม) และน้ำหนักแห้ง (กรัม) ของพริกสายพันธุ์ต่างๆ
ในปี 2553

สายพันธุ์พริก	น้ำหนักสด)กรัม(	น้ำหนักแห้ง) กรัม(
CV 3-14	4,066.00 ab	1,197.63 ab
CV 7-5	5,070.00 a	1,315.60 a
หัวเรือเบอร์ 13	2,847.33 bc	765.87 c
หัวเรือเบอร์ 25	3,184.33 bc	865.37 bc
ยอดสน ศก1-119 .	3,846.00 ab	1,176.67 ab
ยอดสน ศก1-165 .	2,224.00 cd	644.17 cd
จินดา ศก1-19 .	3,258.67 bc	932.03 abc
จินดา ศก24 .	2,197.33 cd	640.60 cd
พริกขี้หนูเลย ศก2-40 .	433.33 e	111.90 e
พริกขี้หนูกาญจนบุรี #5	1,088.67de	353.50 de
F-Test	**	**
CV (%)	22.29	19.4

สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ

จากการทดลองพบว่าพืชอาศัยของโรคใบหงิกเหลืองพริก ได้แก่ กระจับปี่เขียว มะเขือเทศ ฟักทอง มะเขือยาว cv. Pink Diana, Bonne และ ยาสูบใบเล็ก แต่ไวรัสไม่ถ่ายทอดไปยังแตงกวาบางพันธุ์ วัชพืชที่อยู่รอบแปลงปลูกพริก ได้แก่ สาบแร้งสาบกา ชี้กาขาว และเขี้ยวไขก่า เป็นพืชอาศัยของไวรัสใบหงิกเหลืองพริก จากการทดสอบความต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองของสายพันธุ์/พันธุ์พริกในโรงเรือนทดลอง พบว่า พริกหัวเรือ # 13 , 25 พริกพันธุ์ยอดสน ศก 110, 175 และพริกชี้หนูเลย ต้านทานต่อโรคได้ดีกว่า พริกห้วยสีหนุ พริกจินดา และ พริกชี้หนู # 5 และวางแผนทดสอบความต้านทานของพริกพันธุ์ที่มีแนวโน้มทนทาน/ต้านทานต่อโรคใบหงิกเหลืองในสภาพแปลงของฤดูถัดไป

การทดสอบเปรียบเทียบพริกสายพันธุ์ต่างๆในแปลงปลูก โดยใช้พริกจำนวน 10 สายพันธุ์/พันธุ์ วางแผนการทดลองแบบ Randomized complete block design (RCB) มี 3 ซ้ำ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ พันธุ์พริกส่วนใหญ่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ในโครงการวิจัยของ ศวส .ศรีสะเกษ และ ศวส .พิจิตร มีการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยใช้สารเคมีที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้ เริ่มประเมินการเข้าทำลายของโรคโดยเริ่มพบต้นพริกแสดงอาการใบหงิกเหลืองบริเวณรอบนอกของแปลงปลูกใน 1 เดือนหลังย้ายปลูก จากการตรวจเช็คการเข้าทำลายของโรคใบหงิกเหลืองในพริกสายพันธุ์ต่างๆ ไม่พบการระบาดของโรคนี้ในช่วง 2 เดือนหลังย้ายปลูก แต่เริ่มพบการระบาดของโรคใบหงิกเหลืองในเดือนที่ 3 บนพันธุ์หัวเรือ # 13 และ จินดา ศก1-19 . น้อยมาก ไม่ถึง 1% แต่กลับพบการระบาดอย่างรุนแรงของโรคจุดวงแหวนที่เกิดจากทอสปอไวรัส (Tospovirus) บนพริกทุกพันธุ์ที่ปลูกทดสอบ โดยพริกแสดงอาการจุดวงแหวนสีเขียวอ่อนบนใบ ซึ่งโรคนี้ระบาดโดยมีเพลี้ยไฟเป็นพาหะนำโรค และมีพืชอาศัยกว้าง เช่น พืชตระกูลแตง มะเขือเทศ และถั่วลิสง เป็นต้น จึงได้ทำการตรวจนับและให้คะแนนระดับความรุนแรงของโรคเหมือนกับโรคใบหงิกเหลือง พบว่า โรคนี้เริ่มพบในเดือนที่ 3 หลังย้ายปลูก และระบาดรุนแรงขึ้นในเดือนที่ 6 (มิถุนายน) แต่อัตราการเกิดโรคที่เกิดจากทอสปอไวรัสบนพริกทุกพันธุ์ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ และพันธุ์ที่ให้ผลผลิตทั้งน้ำหนักสดและน้ำหนักแห้งสูงสุด ได้แก่ พันธุ์จินดา ศก 24 พันธุ์จินดา ศก-19 .และ พันธุ์ CV 7-5 ในงานทดลองปี 2552 สรุปได้ว่า พันธุ์จินดา ศก 24 .หากได้รับการบริหารจัดการที่ถูกต้อง สามารถให้ผลผลิตสูงและมีความทนทานต่อเชื้อทอสปอไวรัส ได้ดีกว่าพริกสายพันธุ์อื่นๆ แต่ในปี 2553 เนื่องจากแปลงทดลองอยู่ห่างจากแปลงปลูกพืชอื่น ทำให้มีการระบาดของโรคใบหงิกเหลืองและโรคที่เกิดจาก ทอสปอไวรัส พบประปรายในพริกทุกพันธุ์ที่ปลูกทดลอง แต่ผลการทดลอง 2 ปี สรุปได้ว่า พันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงคือ พันธุ์ CV 7-5 แม้ถูกทอสปอไวรัสเข้าทำลายก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

- เครือพันธุ์ กิตติปกรณ์ และ นवलจันทร์ ดีมา. 2534. การศึกษาโรคไวรัสของพริกในบางแหล่งปลูกของประเทศไทย. รายงานผลงานวิจัย พ.ศ. 2534. กองโรคพืชและจุลชีววิทยา กรมวิชาการเกษตร. หน้า 36-41.
- เครือพันธุ์ กิตติปกรณ์ และ วันเพ็ญ ศรีทองชัย. 2545. โรคไวรัสที่สำคัญของพืชผักและพืชน้ำมัน. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพฯ. 88 หน้า.
- วิมล สีเทา พิศสุวรรณ เจียมสมบัติ อรประไพ คชนันท์ อัญญา บุญชต นุชนาถ วารินทร์ ปิยาภรณ์ เพชรสูงเนิน และชาญณรงค์ ศรีภิบาล. 2547. การจำแนกทอสโปไวรัสที่พบในพริก มะเขือเทศ และพืชตระกูลแตง. การประชุมทางวิชาการครั้งที่ 42 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 1-4 กุมภาพันธ์ 2547. หน้า 445-451.
- Mishra, M.D., S.P. Raychaudhuri and A. Jha. 1963. Virus causing leaf curl of chilli (*Capsicum annuum* L.) *Indian J. Microbiol.* 2: 73-76.
- Sugiura, M, C.M. Bandaranayke and G.H. Hemashandra. 1975. Chilli virus diseases in Sri Lanka. *Trop. Agric. Res. Cent. Ministry of Agric. And Forestry, Japn. Tech. Bull.* 8: 62.